

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av en ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen godkänner en ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta. I mars 2011 antog Europeiska rådet ett beslut om ändring av fördraget i förenklat förfarande.

Den föreslagna ändringen syftar till att komplettera fördraget med en bestämmelse om att de medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Vidare föreskrivs det i bestämmelsen att beviljande av varje erforderligt finansiellt stöd

inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor. Det föreslagna tillägget till fördraget innebär inte att mekanismen inrättas, det krävs ett separat mellanstatligt avtal för det. Ändringen utökar alltså inte de befogenheter unionen tilldelas i fördragen, och unionen kan inte heller inrätta en mekanism genom egna rättsakter.

Fördragsändringen träder i kraft den 1 januari 2013, under förutsättning att varje medlemsstat till dess har meddelat rådets generalsekreterare att de har godkänt beslutet. Om så inte är fallet, träder ändringen i kraft den första dagen i den månad som följer på mottagandet av det sista av det sista meddelandet.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÄGE OCH FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR.....	3
2 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER.....	4
3 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN.....	4
DETALJMOTIVERING	5
1 Innehållet i fördragsändringen och dess förhållande till lagstiftningen i Finland	5
2 Ikraftträdande	5
3 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning.....	5
EUROPEISKA RÅDETS BESLUT	7

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Bestämmelser om den ekonomiska politiken finns i artiklarna 119–126 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Med stöd av artikel 122.2 FEUF kan rådet besluta att bevilja en bestämd medlemsstat ekonomiskt bistånd från unionen till följd av naturkatastrofer eller osedvanliga händelser. Med stöd av artikel 136 FEUF kan rådet stärka samordningen och övervakningen av euroländernas budgetdisciplin och för dessa medlemsstater utarbeta riktlinjer för den ekonomiska politiken. Detta gäller endast medlemsstaterna som hör till euroområdet.

Rådet utfärdade den 11 maj 2010 förordning (EU) nr 407/2010 om inrättandet av en europeisk finansiell stabiliseringsmekanism (EFSM), med beaktande av artikel 122.2 FEUF (E 27/2010 rd). Euroområdets finansministrar och europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten godkände den 7 juni 2010 i Luxemburg ett ramavtal (EFSF) angående den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten, varefter Storhertigdömet Luxemburg grundade ett aktiebolag i enlighet med luxemburgsk lag, kallat Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten. De övriga staterna i euroområdet köpte sedan sina respektive andelar av bolagets aktier av Luxemburg, där andelen bestäms utifrån statens märkta kapitalandel i Europeiska centralbanken, i den takt det var möjligt enligt respektive nationell lagstiftning. I Finland godkändes ramavtalet av riksdagen den 1 juli 2010 och Finland köpte sin aktieandel den 6 juli 2010. Ramavtalet trädde i kraft den 15 juli 2010, utom avseende borgensförbindelserna, för vilka den trädde i kraft den 4 augusti 2010.

Vid Europeiska rådets möte den 28 och 29 oktober 2010 enades stats- och regeringscheferna om behovet av att medlemsstaterna inrättar en permanent krismekanism för att trygga den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet. Ordföranden för Europeiska rådet uppmanades att samråda med medlemmarna i Europeiska rådet om en begränsad fördragsändring. På finländskt initiativ gjordes det en precisering om att detta inte innebär en ändring av artikel 125 FEUF, enligt vilken unionen och en medlemsstat inte

ska ansvara för eller åta sig förpliktelser som har ingåtts i en annan medlemsstat (klausul om "no bail-out").

Vid Europeiska rådets möte den 16 och 17 december 2010 kom man på politisk nivå överens om en fördragsändring så att det till artikel 136 FEUF läggs en ny 3 punkt, enligt vilken de medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Med hänvisning till att den nya mekanismen är avsedd att trygga den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet, enades Europeiska rådet om att artikel 122.2 FEUF inte längre kommer att behövas i detta syfte och den punkten bör inte heller längre användas i lägen där den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet är hotad. Vidare är det meningen att den nya bestämmelsen ska fastställa att beviljande av varje erforderligt finansiellt stöd inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor. Texten till fördragsändringen finns som bilaga till slutsatserna från Europeiska rådets möte i december.

Vid sitt decembermöte beslutade Europeiska rådet också att fördragsändringen ska göras enligt det förenklade ändringsförfarandet i artikel 48 i fördraget om Europeiska unionen (FEU). I artikel 48.6 FEU fastställs ett förenklat förfarande för ändring av fördraget, avgränsat till att gälla bestämmelserna i tredje delen i FEUF som rör unionens inre politik. I det förenklade förfarandet kan sådana ändringar inte göras som ökar unionens befogenheter. Artikel 48.6 FEU innebär att fördragen kan ändras utan konvent eller mellanstatliga konferenser så att de formella besluten om ändring av fördragen antas av Europeiska rådet. Beaktande artikel 48.6 FEU ska Europeiska rådet besluta med enhällighet efter att ha hört Europaparlamentet och kommissionen samt, vid behov, Europeiska centralbanken. Beslutet träder i kraft först sedan det har godkänts av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

I enlighet med det som anförts ovan antog Europeiska rådet vid sitt möte den 24 och 25 mars 2011 ett formellt beslut om ändring av

artikel 136 FEUF med tillämpning av det förenklade ändringsförfarandet.

Europeiska stabilitetsmekanismen som euroländerna enligt fördragsändringen får inrätta avses vara klar att tas i bruk den 1 juli 2013 och syftar till att ersätta de nuvarande temporära faciliteterna, det vill säga europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen och europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten. Ambitionen är att fördragsändringen ska träda i kraft den 1 januari 2013 som beredskap inför läget efter juni 2013. Avtalet om en permanent stabilitetsmekanism mellan staterna som hör till euroområdet var under behandling i riksdagen som ett separat ärende (E 86/2010 rd, E 143/2010 rd, E 190/2010 rd och U 6/2011 rd). Under behandling i riksdagen som ett separat ärende var också en ändring av EFSF-ramavtalet (E 133/2010 rd, E 190/2010 rd och U 5/2011 rd).

Parallellt med beredningen av fördragsändringen och den nya stabilitetsmekanismen behandlade EU också ett lagstiftningspaket bestående av sex fristående rättsakter, i syfte att effektivisera samordningen av den ekonomiska politiken inom Europeiska unionen och euroområdet. I den frågan gav statsrådet riksdagen separata redogörelser (E 86/2010 rd och U 34/2010 rd). Stora utskottet gav det gemensamma utlåtandet av de nämnda ärenden (StoUU 1/2011 rd).

2 Propositionens konsekvenser

Fördragsändringen befäster att medlemsstaterna som ett mellanstatligt arrangemang får inrätta en stabilitetsmekanism som aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Ändringen förtydligar rättsläget genom konstaterandet att medlemsstaterna får inrätta en stabilitetsmekanism oavsett artikel 122.2 och artikel 125 FEUF.

Det föreslagna fördragstillägget innebär inte i sig att en mekanism inrättas, det krävs ett separat avtal för det. Följaktligen har den föreslagna fördragsändringen inga direkta ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för budgeten. Mekanismen kan endast inrättas genom ett mellanstatligt avtal. Därmed varken utökar eller ändrar i övrigt ändringen av artikel 136 FEUF de befogenheter som unionen och dess organ tilldelas genom för-

dragen. Medlemsstater som står utanför euroområdet kan däremot alltså beviljas ömsesidigt bistånd utifrån artikel 143 FEUF.

3 Beredningen av propositionen

Efter Europeiska rådets möte den 28 och 29 oktober 2010 lade den dåvarande ordförandestatens Belgiens regering den 16 december 2010 i enlighet med artikel 48.6 första stycket i FEU fram ett förslag om ändring av artikel 136 FEUF som hänför sig till inrättandet av en stabilitetsmekanism. Europeiska rådet beslutade även att höra Europaparlamentet, kommissionen och Europeiska centralbanken om förslaget.

Såväl Europaparlamentet, kommissionen som Europeiska centralbanken yttrade sig om förslaget. Förordande yttranden gavs av kommissionen den 15 februari 2011, av centralbanken den 17 mars 2011 och av parlamentet den 23 mars 2011. Europeiska rådet beslutade om ändring av artikel 136 FEUF vid sitt möte den 24 och 25 mars.

Europeiska rådets beslut enligt artikel 48.6 FEU bereds nationellt i systemet för samordning av EU-ärenden. Enligt artikel 97 i grundlagen ska statsministern på förhand samt utan dröjsmål efteråt ge riksdagen eller dess utskott information om ärenden som behandlas vid Europeiska rådets möten. Det samma gäller beredningen av ändringar av de fördrag som Europeiska unionen bygger på.

Statsrådet gav riksdagen den 22 oktober 2010 en separat utredning om en eventuell fördragsändring (E 86/2010 rd). Statsrådet har lämnat riksdagen kompletterade utredningar i ärendet den 17 november, den 3 december och den 13 december 2010. Riksdagen ansåg att den föreslagna fördragsändringen kan anses vara motiverad och nödvändig (StoUU 11/2010 rd). Före Europeiska rådets möte i mars 2011 informerade statsministern riksdagen om hur fördragsändringen hade behandlats i Europeiska rådet (statsrådets EU-sekretariats promemoria 23.3.2011).

Regeringens proposition har beretts i utrikesministeriet i samarbete med statsrådets EU-sekretariat samt justitieministeriet och finansministeriet. Propositionen har behandlats i sektionen för institutionella frågor som lyder under kommittén för EU-ärenden.

DETALJMOTIVERING

1 Innehållet i fördragsändringen och dess förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1. Enligt artikeln ska en ny 3 punkt läggas till i artikel 136 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

I den nya punkten konstateras det att de medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Vidare konstateras det att beviljande av varje erforderligt finansiellt stöd inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor.

Artikel 2. Artikeln innehåller bestämmelser om nationell behandling och ikraftträdande. Enligt den ska medlemsstaterna utan dröjsmål meddela rådets generalsekreterare när de har slutfört förfarandena för godkännande av beslutet i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser. Europeiska rådets beslut om fördragsändringen träder i kraft den 1 januari 2013, under förutsättning att samtliga meddelanden har mottagits, eller, om så inte är fallet, den första dagen i den månad som följer på mottagandet av det sista meddelandet.

Artikel 3. I artikeln föreskrivs att Europeiska rådets beslut om fördragsändringen ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

2 Ikraftträdande

Europeiska rådets beslut om fördragsändringen träder i kraft den 1 januari 2013, under förutsättning att varje medlemsstat till dess har meddelat rådets generalsekreterare att de har godkänt beslutet. Om så inte är fallet, träder ändringen i kraft den första dagen i den månad som följer på mottagandet av det sista av det sista meddelandet.

Fördragsändringen avses träda i kraft i Finland samtidigt som Europeiska rådets beslut om fördragsändringen träder i kraft vid en

tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

3 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

Utifrån 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse eller som enligt grundlagen av någon annan anledning kräver riksdagens godkännande.

Enligt artikel 48.6 FEU träder ett fördragsändringsbeslut i det förenklade ändringsförfarandet i kraft först sedan det har godkänts av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser. Eftersom förutsättningen för att beslutet ska träda i kraft är nationella godkännandeåtgärder, kan en fördragsändring enligt det förenklade ändringsförfarandet godkännas och sättas i kraft genom det förfarande som bestäms i 93–95 § i grundlagen om godkännande och ikraftträdande av internationella förpliktelser (RP 23/2008 rd, s 337/ I).

Ändringen av artikel 136 FEUF, som förtydligar rättsläget, hör enligt regeringens uppfattning inte till området för lagstiftningen. Fördragsändringen på beslut av Europeiska rådet förutsätter dock riksdagens godkännande, eftersom den som en central fördragsbestämmelse för att trygga den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet måste anses ha avsevärd betydelse, särskilt under förhållanden i likhet med den nuvarande ekonomiska krisen som omfattar hela Europa.

Fördragsändringen innehåller inte bestämmelser som rör grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. i grundlagen. Enligt regeringens uppfattning kan fördragsändringen följaktligen godkännas med enkel majoritet.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med grundlagens 94 § föreslås

att Riksdagen godkänner Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt vad gäller en stabi-

litetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta, utfärdat i Bryssel den 25 mars 2011.

Nådendal den 22 juli 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Jukka Gustafsson*

Texten till Europeiska rådets beslut

EUROPEISKA RÅDETS BESLUT

av den 25 mars 2011

**om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
vad gäller en stabilitetsmekanism för de medlemsstater som har euron som valuta**

(2011/199/EU)

EUROPEISKA RÅDET HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 48.6,

med beaktande av förslaget om ändring av artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, vilket lades fram för Europeiska rådet av den belgiska regeringen den 16 december 2010,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande (1),

med beaktande av Europeiska kommissionens yttrande (2),

efter att ha erhållit Europeiska centralbankens yttrande (3), och
av följande skäl:

(1) Enligt artikel 48.6 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) får Europeiska rådet, med enhällighet och efter att ha hört Europaparlamentet och kommissionen samt i vissa fall Europeiska centralbanken, anta ett beslut om ändring av samtliga eller delar av bestämmelserna i tredje delen i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Ett sådant beslut får inte utöka de befogenheter som unionen tilldelas i fördragen, och dess ikraftträdande är beroende av att det efter antagandet godkänns av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

(2) Vid Europeiska rådets möte den 28 och 29 oktober 2010 enades stats- och regeringscheferna om behovet av att medlemsstaterna inrättar en permanent krismekanism för att trygga den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet, och de uppmanade ordföranden för Europeiska rådet att samråda med medlemmarna i Europeiska rådet om en begränsad fördragsändring i detta syfte.

(3) Den 16 december 2010 lade den belgiska regeringen i enlighet med artikel 48.6 första stycket i FEU fram ett förslag om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget genom tillägg av en punkt enligt vilken de medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet och enligt vilken beviljande av varje erforderligt finansiellt stöd inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor. Vid samma tillfälle antog Europeiska rådet slutsatser om den framtida stabilitetsmekanismen (punkterna 1–4).

(4) Stabilitetsmekanismen kommer att utgöra det nödvändiga instrumentet för att hantera sådana risker för den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet som har förekommit under 2010 och följaktligen bidra till att bevara den ekonomiska och finansiella stabiliteten i unionen som sådan. Vid sitt möte den 16 och 17 december 2010 enades Europeiska rådet, med

hänvisning till att denna mekanism är avsedd att trygga den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet, om att artikel 122.2 i EUF-fördraget inte längre kommer att behövas i detta syfte. Stats- och regeringscheferna enades därför om att den inte bör användas i detta syfte.

(5) Den 16 december 2010 beslutade Europeiska rådet att i enlighet med artikel 48.6 andra stycket i FEU höra Europaparlamentet och kommissionen om förslaget. Europeiska rådet beslutade även att höra Europeiska centralbanken. Europaparlamentet¹, kommissionen² och Europeiska centralbanken³ antog yttranden om förslaget.

(6) Ändringen avser en bestämmelse i tredje delen i EUF-fördraget och utökar inte de befogenheter som unionen tilldelas i fördragen.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Följande punkt ska läggas till i artikel 136 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt: ”3. De medlemsstater som har euron som valuta får inrätta en stabilitetsmekanism som ska aktiveras om det är oundgängligt för att trygga stabiliteten i euroområdet som helhet. Beviljande av varje erforderligt finansiellt stöd inom ramen för mekanismen kommer att vara föremål för strikta villkor.”

Artikel 2

Medlemsstaterna ska utan dröjsmål meddela rådets generalsekreterare när de har slutfört förfarandena för godkännande av detta beslut i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2013, under förutsättning att samtliga meddelanden som avses i första stycket har mottagits, eller, om så inte är fallet, den första dagen i den månad som följer på mottagandet av det sista av de meddelanden som avses i första stycket.

Artikel 3

Detta beslut ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Bryssel den 25 mars 2011.

På Europeiska rådets vägnar

H. VAN ROMPUY

Ordförande

¹ Yttrande av den 23 mars 2011 (ännu ej offentliggjort i EUT).

¹ Yttrande av den 15 februari 2011 (ännu ej offentliggjort i EUT).

¹ Yttrande av den 17 mars 2011 (ännu ej offentliggjort i EUT).